

हवामान आधारीत कृषि सल्ला
ग्रामिण कृषि मौसम सेवा, ए.एम.एफ.यु., इगतपुरी,
विभागीय कृषी संशोधन केंद्र, इगतपुरी, जि.नाशिक.

दूरध्वनी : ०२५५३ २४४०३२

ईमेल : igatpuri.amfu@gmail.com

१०) हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला समितीची साप्ताहिक बैठक दि.०५.०५.२०२६

जिल्हा : नाशिक

मागील आठवड्यातील हवामान (२९/०४/२०२६ ते ०५/०५/२०२६)							हवामान घटक	पुढील पाच दिवसांचा हवामान अंदाज (०६/०५/२०२६ ते १०/०५/२०२६)				
२९	३०	०१	०२	०३	०४	०५	दिनांक	०६	०७	०८	०९	१०
०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	पाऊस (मिमी)	०	०	०	०	०
३७.५	३७.५	३६.०	३५.५	३६.२	३६.०	३५.८	कमाल तापमान (अं.से.)	३६	३७	३८	३९	३८
१८.९	२०.४	२३.०	२३.०	२३.२	२३.२	२३.०	किमान तापमान (अं.से.)	२१	२२	२२	२३	२३
निरभ्र	निरभ्र	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढग स्थिती (आकाश)	अ: ढगाळ	अ: ढगाळ	अ: ढगाळ	अ: ढगाळ	अ: ढगाळ
७२	७०	८०	७६	८४	८६	८३	सकाळची सापेक्ष आर्द्रता (%)	७३	६२	४७	४७	३९
३०	३०	२५	३१	३२	३२	४२	दुपारची सापेक्ष आर्द्रता (%)	३५	३३	३१	३२	२९
४.०	५.५	७.९	८.०	८.५	८.३	७.७	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)	११.०	९.५	१०.३	७.१	६.६

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला

पीक	अवस्था	कृषि विषयक सल्ला
हवामान सारांश		पुढील पाच दिवसांचा अंदाज लक्षात घेता नाशिक जिल्ह्यात हवामान कोरडे व उष्ण राहिल. आकाश पुढील पाच दिवस अंशतः ढगाळ राहिल. कमाल तापमान ३६-३९ डिग्री सें. व किमान तापमान २१-२३ डिग्री सें. दरम्यान राहण्याची शक्यता आहे. तसेच वा-याचा वेग ७.१-११.० कि.मी/तास या दरम्यान राहण्याची शक्यता आहे.
हवामान सतर्कता/इशारा:		इशारा नाही
सामान्य सल्ला		वेलवगीय भाजीपाला काढणीचे काम वेळेवर करावे. उन्हाळी, मिरची व वांगी पीक फुलोरा अवस्थेत उष्ण व जास्त तापमानामुळे फुलगळ होण्याची शक्यता असते. उन्हाळी मिरची व वांगी पिकामधील फुलगळीचे प्रमाण कमी करून फळधारणा वाढविण्यासाठी संजीवकाची व सूक्ष्म अन्नद्रव्याची फवारणी करावी. तोडणीला आलेल्या भाजीपाला (गवार, भेंडी) पिकांची त्वरित तोडणी करून घ्यावी. फळपिकांमध्ये शक्यतो खुरपणी करून घ्यावी व बोर्डोपेस्ट खोडांना लावावे.
संदेश		वाढते तापमान लक्षात घेता, वाळलेला चारा रात्री किंवा पहाटे जनावरांना खाऊ घालावा. तसेच जनावरांना उन्हात चरण्यासाठी नेऊ नये व स्वच्छ व थंड पाणी द्यावे.
उन्हाळी बाजरी	दाणे भरणे ते परिपक्वता अवस्था	वाढते तापमान लक्षात घेता दाणे भरण्याच्या अवस्थेत असलेल्या बाजरी पिकाला पाण्याची तिसरी पाळी द्यावी. उन्हाळी हंगामात पिकाच्या सुरुवातीच्या अवस्थेत म्हणजे उगवण ते फुटवे येण्याच्या वेळेस तापमान कमी असल्यामुळे पिकाची वाढ हळुवार होते. त्यामुळे पिकाच्या वाढीसाठी जास्त काळ लागतो, म्हणून उन्हाळी बाजरीचे पीक खरीप बाजरीपेक्षा १० ते १५ दिवसांनी उशिरा काढणीस येते. बाजरीचे कणीस हाताने दाबले असता त्यातून दाणे सुटणे, तसेच दाताखाली दाणा चावल्यानंतर कट्ट असू शकते. आवाज आल्यास, पिक कापणीस योग्य आहे असे समजावे. ताटाची कणसे विव्याने कापून गोळा करावीत व वाळवून मळणी करावी.
उन्हाळी भुईमुग	आन्या उतरण्याची ते शेंगा लागण्याची अवस्था / शेंगा भरण्याच्या अवस्थेत	वाढते तापमान लक्षात घेता शेंगा भरण्याच्या अवस्थेत भुईमुग पिकाला पाणी द्यावे. भुईमुग शेंगा जमिनीत असल्याने त्यांची पक्कता ओळखणे थोडे कठीण काम आहे. भुईमुगाच्या प्रकारानुसार पक्कता कालावधी वेगवेगळा असतो. भुईमुग पीक काढणीयोग्य तयार झाले म्हणजे पाने पिवळी पडू लागतात. पाने गळणे सुरू होते. शेंगाचे टरफल टणक बनते व टरफलाची आतील बाजू काळी दिसू लागल्यास पिकाची काढणीकरून भुईमुगाच्या शेंगा चांगल्या वाळवून साठवणूक करावी.
खरीप भात	पूर्व मशागत	भात पिकाचे चांगल्या प्रतीचे सुधारित वाण जसे इंद्रायणी, फुले समृद्धी, भोगावती व फुले राधा विकत घेण्याचे नियोजन करावे वाफसा स्थिती असलेल्या भागात पूर्व मशागतीचे कामे पूर्ण करून घ्यावीत. कारण भात पिकाच्या योग्य वाढीसाठी शेताची योग्य प्रकारे पूर्वमशागत करणे अत्यंत महत्वाचे असते. पूर्वमशागतीमुळे जमिनीच्या विविध थरांची उलथापालथ होते आणि काही प्रमाणात तण, कीड व रोगांचेही नियंत्रण होते. सॅन्ड्रिय खतांचा वापर : नांगरणीच्या वेळी हेक्टरी १० मे. टन शेणखत अथवा कंपोस्ट खत मातीमध्ये पूर्णपणे मिसळून द्यावे.
खरीप नाचणी	पूर्व मशागत	सुधारित वाण: फुले नाचणी, दापोली-१, दापोली सफेद, दापोली-२, फुले कासारी. वाफसा स्थिती असलेल्या भागात पूर्व मशागतीचे कामे पूर्ण करून घ्यावीत. २५ ते ३० सें.मी. खोली असलेल्या उथळ जमिनीची एक नांगरणी उतारास आडवी आणि दोन कुळवाच्या पाळ्या देणे. पेरणीपूर्वी मशागत करताना सॅन्ड्रिय खताची मात्रा ५ टन / हेक्टरी मिसळावे.
खरीप बाजरी, सोयाबीन मुग, उडीद व तूर	पूर्व मशागत	वाफसा स्थिती असलेल्या भागात पूर्व मशागतीचे कामे पूर्ण करून घ्यावीत. खरीप बाजरी, सोयाबीन, मुग, उडीद व तूर पिकांकरिता शेतीची पेरणीपूर्वी खोल नांगरट करावी, कुळवाच्या २ पाळ्या द्याव्यात व शेतातील काडीकचरा वेचून घ्यावा. तसेच हेक्टरी ५ टन शेणखत शेतात मिसळावेत.

हवामान आधारीत कृषि सल्ला
ग्रामिण कृषि मौसम सेवा, ए.एम.एफ.यु., इगतपुरी,
विभागीय कृषी संशोधन केंद्र, इगतपुरी, जि. नाशिक.

दूरध्वनी : ०२५५३ २४४०३२

ईमेल : igatpuri.amfu@gmail.com

द्राक्ष		वाढत्या तापमानात या पूर्वी ओलांड्याच्या सालीखाली असलेला मिलीबग या वेळी कार्यरत होताना दिसेल. काही कोवळ्या पानांची वाटी झालेली तर काही ठिकाणी पूर्ण फुट गुंडाळल्यासारखी दिसेल. अशा फुटीची वाढ होत नाही व जाडीही मिळत नाही. वाढत्या तापमानामध्ये या किडीचा प्रादुर्भाव जास्त प्रमाणात दिसून येतो. त्यामुळे शिफारशीत कीडनाशकांचा वापर करून ही कीड नियंत्रणात आणावी. प्रादुर्भावग्रस्त फुटी काढून टाकल्या तरी चालतील.
डालिंब		पाणी व्यवस्थापनाकडे विशेष लक्ष्य द्यावे. जैवीक आच्छादन करावे. शक्यतो फुटकाढणी करू नये. फळांना पेपरबॅग लावून संरक्षण करावे खोड किडीचे नियंत्रण करावे.
आंबा	काढणी	आंबा फळाचा आकार वाढीसाठी ज्या भागामध्ये आंबा काढणासाठी १ महिना आवकाश आहे त्या ठिकाणी पोर्टोशियम नायट्रेट २५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारावे. उष्ण हवामानाचा अंदाज लक्षात घेता पक्क झालेल्या आंब्याची काढणी शक्यतो सकाळी १०.०० पर्यंत किंवा सायंकाळी ४.०० नंतर करावी. तसेच वाहतुक शक्यतो संध्याकाळी करावी. आंब्यावरील फळमाशीच्या नियंत्रणासाठी मिथिल युजेनॉल युक्त रक्षक सापळे बागेमध्ये एकरी ८-१० याप्रमाणे लावावेत.
टोमॅटो		टोमॅटोवरील विषाणूजन्य रोगाचा प्रसार फुलकेडे, पांढरी माशी या किडींमुळे होतो. या किडींच्या नियंत्रणासाठी प्रोफेनोफॉस किंवा डायमथोएट १५ मिली प्रति १० लिटर पाण्यामध्ये मिसळून आठवड्याच्या अंतराने फवारणी करावी. रोगग्रस्त झाडे उपटून नष्ट करावीत. उन्हाळी टोमॅटो पिकास आधार द्यावा त्यासाठी ताटी पद्धतीचा अवलंब करावा.
पशुधन (गाय, म्हैस)		मे महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात पशुवैद्यकाच्या सल्ल्याने जनावरांना जंतनाशक औषध पाजावे व शेवटच्या आठवड्यात लालखुरकत, फऱ्या व घटसर्प या रोगांच्या एकत्रित रोगप्रतिबंधक लसी टोचून घ्याव्यात. उष्माघातामध्ये सर्व प्रथम जनावराला थंड ठिकाणी बांधावे. त्यानंतर थंड पाण्यात ओला केलेला तळवटाचा, पोत्याचा तुकडा जनावराच्या दोन्ही शिंगाच्या मध्ये बांधून तो सतत ओला राहिल याची दक्षता घ्यावी हलके पाचक गुळमिश्रीत खाद्य द्यावे. भरपूर थंड पाणी पिण्यास द्यावे तत्काळ पशुवैद्यकांना बोलावून त्यांचे सल्ल्याने जनावरांवर आवश्यक औषधीपचार करावा.
शेळी		उन्हाळ्यातील व्यवस्थापन: शेळ्यांच्या आहारातील स्निग्धाचे प्रमाणहे ३ ते ५ टक्के एवढे ठेवता येते. स्निग्धाचे प्रमाण हे ५ टक्के पेक्षा अधिक नसावे. शेळ्यांच्या आहारात मेथीच्या बिया १० ग्राम प्रति दिवस आणि चांगल्या प्रतीचे प्रोबायोटिक्स २ ग्राम प्रति दिवस याप्रमाणे समावेश केल्यास शेळ्यांची वाढ व्यवस्थित होण्यास मदत होते. तसेच दुध देणाऱ्या शेळ्यांचे दुध उत्पादन देखील वाढते. खाद्यासोबत पूरक म्हणून लहान शेळ्यांना पाण्यासोबत ईलेक्ट्रोलायीट पावडर पाण्यात मिसळून द्यावे. ज्याचे पाण्यात विरघळल्यास आयन तयार होतात आणि जीवनसत्त्वे हे पाण्यात दोन चमचे मिसळावे. ज्यामुळे उन्हाळ्यात लहान शेळ्यांच्या शरीरातील पाणी कमी होणार नाही. उष्णतेमुळे शेळ्यांच्या तोंडाला पुरळ येतात. त्यासाठी सड्याच्या बिया तुळस ज्याला उत्तम तुळशी देखील म्हणतात त्या पाण्यामध्ये टाकून मिसळून घ्यावे आणि ते दुपारी अधिक उष्णतेच्या काळात शेळ्यांना पिण्यास द्यावे.
कुक्कुटपालन		उन्हाळ्यातील व्यवस्थापन नैसर्गिक हवा शेडमध्ये खेळती ठेवण्यासाठी पंख्यांचा वापर करावा, जेणेकरून शेडमधील हवेची हालचाल वाढेल व आत असलेली अधिक उष्णता बाहेर टाकली जाईल. त्याचप्रमाणे शेडमध्ये तयार झालेली शिळी हवा बाहेर घालविण्यासाठी बाहेर हवा फेकणाऱ्या पंख्यांचा वापर करणे फायदेशीर ठरेल. उष्माघातावर मात करण्यासाठी आहारातील समतोल राखणे गरजेचे आहे. उन्हाळ्याच्या दिवसांमध्ये कोंबड्यांच्या खाद्यांमध्ये अचानकपणे बदल करू नये. उन्हाळ्यामध्ये कोंबड्यांना खात्रीशीर, स्वच्छ, थंड व मुबलक पाण्याची व्यवस्था करणे अत्यावश्यक आहे. याकरिता शेडमधील पिण्याच्या पाण्याची भांडी उन्हाळ्याच्या दिवसांमध्ये ३५-५० टक्क्यांनी वाढवावी. उन्हाळ्याच्या दिवसांमध्ये कोंबड्यांच्या जास्त हालचालींमुळे त्यांच्या शारीरिक उष्णतेत वाढ होऊन, त्यांच्यावर उष्णतेचा ताण येऊ शकतो. हे टाळण्यासाठी कुक्कुटपालकाने व तेथील कामगाराने जास्त वेळा शेडमध्ये जाणे टाळावे. शेडमध्ये पक्ष्यांची अधिक गर्दी असेल, तर पक्ष्यांची घनता कमी करावी.

स्त्रोत :

- १) हवामान पूर्वानुमान : प्रादेशिक हवामान पूर्वानुमान केंद्र, मुंबई.
- २) मागील हवामान : ग्रामीण कृषि मौसम विभाग वेधशाळा विभागीय कृषी संशोधन केंद्र, इगतपुरी, जि. नाशिक.

ठिकाण : विकृसंके, इगतपुरी
दिनांक : ०५.०५.२०२६

स्वाक्षरीत/-
प्रमुख अन्वेषक, ग्राकृमौसे, ऐएमएफयु,
इगतपुरी
तथा सहयोगी संशोधन संचालक,
वि.कृ.सं.के., इगतपुरी, जि. नाशिक